

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Газета виходить із вересня 1934 року.

31 липня 2012 року.

№7 (2890)

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ «ПРИРОДНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО – ШЛЯХ ДО ЗДОРОВ'Я І ДОБРОБУТУ НАЦІЇ»

Надія КРАВЧЕНКО, Ліна МІГЕЛЬ, Юлія ФЕДОТОВСЬКИХ, ректор, проф. М. В. ПОЛЯКОВ, доцент С. А. ІВАНОВА, Президент України в 1994-2005 р. р., президент благодійного Фонду «Україна» Л. Д. КУЧМА, голова ради молодих учених ДНУ ім. О. Гончара Т. Г. ЧАУС після науково-практичної конференції «Природне землеробство – шлях до здоров'я і добробуту нації» в Полтавській державній аграрній академії.

ПЕРША І ДВІ ТРЕТІ ПРЕМІЇ

На Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт «Природне землеробство – шлях до здоров'я і добробуту нації» Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара подав 21 роботу – найбільше порівняно з іншими навчальними закладами.

Три автори з нашого університету стали переможцями: четвертокурсниця факультету систем і засобів масової комуні-

кації Юлія Федотовських (тема проекту «Створення інформаційного поля навколо основних видів органічної продукції в Україні») – перша премія; четвертокурсниця юридичного факультету Ліна Мігель (тема проекту «Механізм запровадження екологічної сертифікації як інструмента виробництва та споживання екологічно чистої продукції») і другокурсниця цього ж факультету Надія Кравченко (тема проекту «Проблематика

та перспективи розвитку органічного виробництва в Україні») – треті премії. На науково-практичній конференції, яка називалася, як і конкурс, «Природне землеробство – шлях до здоров'я і добробуту нації», премії і Дипломи переможців дівчатам вручив президент благодійного Фонду «Україна» Л. Д. Кучма. Наукові керівники студентських проектів доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю С. А. Іванова й доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права В. Ю. Малий також відзначені преміями і Дипломами.

Т. ЧАУС,
голова ради молодих учених університету.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ОЛІМПІАДА З ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ

НАЙСИЛЬНІША – АЛІНА ГОДЕС

Захистити честь ДНУ ім. О. Гончара на Всеукраїнській олімпіаді з теоретичної механіки цього року вибороли третьокурсники механіко-математичного факультету Аліна Годес та Рясим Лабібов, які успішно пройшли відбір на університетській олімпіаді.

У Києві учасникам запропонували розв'язати шість задач, які охоплюють основні розділи теоретичної механіки. Найкраще із завданнями впо-

ралася наша Аліна: із результатом 48,5 бала вона посіла перше місце серед студентів восьми класичних університетів, які брали участь в олімпіаді.

Серед студентів двадцяти трьох технічних вищих навчальних закладів кращим був Іван Михальчук (43 бали) з Національної аерокосмічної академії України «Харківський авіаційний інститут».

Хороший результат і в другого

учасника команди ДНУ ім. О. Гончара, Рясима Лабібова, який посів четверте місце серед студентів класичних університетів.

Успішний виступ наших вихованців на Всеукраїнській олімпіаді з теоретичної механіки стає вже традиційним: нагадаємо, що два роки тому Павло Книш та Олександр Земліч посіли там перше та друге місця.

Д. ТЕСЛЕНКО,
куратор гр. МХ-09-1.

РЕЙТИНГ – ЦЕ ЯКІСТЬ ОСВІТИ ДНУ ім. О. ГОНЧАРА – У ПЕРШІЙ ДЕСЯТЦІ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара посів у рейтингу кафедри ЮНЕСКО «Топ-200 Україна» дев'яте місце, а в рейтингу роботодавців «Компас» - восьме.

Найбільш авторитетні серед експертів і засобів масової інформації рейтинги «Топ-200 Україна», «Компас» та «Вебометрикс» інформаційний освітній ресурс «Освіта. ua» узяв як вихідні да-

ні і склав консолідований рейтинг 232-х вищих навчальних закладів України за підсумками 2011 року, і тут наш навчальний заклад посів восьме місце. За консолідованим рейтингом, серед класичних університетів ДНУ ім. О. Гончара на третьому місці, а серед навчальних закладів східного регіону він лідиріє.

(За інформацією на сайті ДНУ ім. О. Гончара).

ПРОФЕСОРИ УНІВЕРСИТЕТУ

УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ, ОРГАНІЗАТОР

Виповнилося сто років від дня народження д. т. н., професора М. І. Варича. Майже шістьдесят років з них він віддає нашому університету.

Народився Микола Ісидорович у сім'ї службовця. Тяга до оволодіння фізичними законами привела його до Дніпропетровського державного університету. Фізичний факультет закінчив на «відмінно». Потім, як би

не розпоряджалася доля, М. І. Варич знову повертався до своєї alma mater. У Глухівському педінституті викладав недовго: призвали на службу в Червону армію. Відслужив і – за конкурсом був обраний асистентом кафедри експериментальної фізики ДДУ. Під керівництвом академіка АН УРСР В. І. Данилова М. І. Варич отримав фундаментальні знання з рентгеноструктурного аналізу й будови рідни. Роботу перебила війна. Із перших її днів молодого викладача направили до авіаційного училища, там він навчав штурманів дальньої авіації.

Після демобілізації повернувся на кафедру експериментальної фізики Дніпропетровського університету. Захистив кандидатську дисертацію. У країні розпочалося активне будівництво ракетно-космічної техніки. Вирішено було відкрити у ДДУ фізико-технічний факультет оборонного напрямку. М. І. Варича призначили деканом. Факультет став одним із найуспішніших і найпрестижніших в університеті, він підготував чимало видатних організаторів і відомих учених.

Декан часто приймав неординарні рішення. Так, на фізтесі, де навчалися

юнаки й чоловіки, що пройшли війну, йому незручно було чути, як на перерахуваннях студенти спілкувалися і ненормативною лексикою. Тому вже наступного року М. І. Варич добився у Міністерстві освіти дозволу на прийняття у кожну студентську групу однієї-двох дівчат (жінок) – і лексика на факультеті одразу стала нормативною.

Докторську захистив з оборонної тематики, стосовно підвищення експлуатаційних властивостей алюмінієвих сплавів для швидкісної авіації й ракетобудування. Микола Ісидорович багато років за госпдогвірою тематикою розробляв і впроваджував у виробництво високоміцні алюмінієві сплави. Під його керівництвом розроблені сплави АЛ9Ю, АЛ4ДЮ для «Південмашу», досліджені і впроваджені нові композитні й порошкові сплави на основі алюмінію для потреб заводу «Наука» (м. Москва), Всесоюзного інституту авіаційних матеріалів, Всесоюзного інституту легких сплавів (м. Москва).

М. І. Варич – автор понад 220 наукових робіт. Серед найзначиміших – «О взаємній розчинимості елементів, образуючих твердіе розчини» (1986) і монографія «Связь

електронної структури с фазообразуванням в бінарних сплавах» (1989).

Учений далекоглядно розумів, що пояснення і прогнозування фізичних властивостей сплавів, у першу чергу, слід шукати в особливостях взаємодії електронної структури компонентів. Один із перших він зрозумів великі перспективи для наукоємних технологій нового методу отримання сплавів – швидкого гартування з рідкого стану і всіляко підтримував наукові розробки у цьому напрямку. М. І. Варич був членом Наукової ради АН УРСР з проблеми «Фізика твердого тіла».

Залучав студентів до наукової роботи. Доступно й цікаво читав лекції, наводив історичні приклади, цікаві факти, постійно поновлював новими експериментальними й теоретичними досягненнями з літератури спеціальні курси «Рентгеноструктурний і рентгенофазовий аналіз», «Неруйнівні методи контролю матеріалів», «Фізика рентгеновських променів». Керував 23 кандидатськими дисертаціями з різних розділів фізики, технології металів і сплавів. Мав десять авторських свідоцтв і патентів на винаходи.

Науковець був інтелігентною і дуже

скромною людиною. Коли Миколу Ісидоровича запитували, де він провів літо, він відповідав: «Мені не потрібні ні Канари, ні Сочі. Я на своїй дачі (до речі, дуже-дуже скромній - В. Б.) біля села Олександрівка відпочив набагато краще від декого з вас. Ловив рибку в Самарі, їв свої овочі і фрукти». Учений пишався тим, що разом із трьома синами (два з них стали кандидатами наук) зробив два катамарани для прогулянок по Самарі. Професор любив народні й естрадні мелодії, гарно співав, під час неформальних зустрічей за столом диригував виконанням українських і російських пісень. Ось такою красивою людиною зовні і в душі був Микола Ісидорович Варич, на безкорисливу допомогу якого ми розраховували кожен із нас.

Наш колега прожив довге, дуже цікаве, насичене подіями життя. Народжений орденами «Знак пошани», Великої Вітчизняної війни, Грамотами Міністерства СРСР.

В. БАШЕВ,
завідувач кафедри
металофізики, професор.

(Використано інформацію у кн. «Професори Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. 1918-2008» – Вид-во ДНУ, 2008).

XXXIV СЕСІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА:

ПАЛЕОНТОЛОГО-СТРАТИГРАФІЧНИЙ НАПРЯМ РОЗВИВАЄТЬСЯ!

У нашому університеті більше півстоліття існує палеонтологічний напрям наукової школи стратиграфії кайнозою, яку очолював колишній директор НДІ геології, проректор із наукової роботи, д. геол.-мін. наук, професор М. Ф. Носовський. В останні роки наукове керівництво напрямом здійснював його учень, професор І. М. Барг, який більше двадцяти років очолював Дніпропетровське відділення Українського Палеонтологічного товариства НАН України. Сьогодні на геолого-географічному факультеті, у науково-дослідному інституті геології традиції дніпропетровської наукової школи стратиграфії кайнозою продовжують фахівці-палеонтологи, аспіранти, випускники університету.

Щорічні сесії Палеонтологічного товариства Національної академії наук України відбуваються під егідою Інституту геологічних наук НАН України у різних навчальних закладах. XXXIV сесія проходила у ДНУ ім. О.

Гончара і присвячувалася вона пам'яті професора І. М. Барга.

У секційних доповідях учасники зібрання переважно аналізували можливість визначати вік гірських порід за флорою й фауною, рештки яких в них зберігаються. Метод датування порід за палеонтологічними даними називається біостратиграфічним, він широко використовується для створення геологічних карт та карт корисних копалин, у яких відображається розташування шарів порід різного віку. Автори доповідей наводили також результати реконструкцій умов природного середовища у давні геологічні часи. Наприклад, температурні коливання та кліматична зональність встановлені зокрема завдяки вивченню мікроскопічних планктонних організмів, рештки яких масово поховані на дні морів і океанів.

Цікаво, що конференція, про яку ми розповідаємо, має статус всеукраїнської, але в останнє десятиліття вона завдяки активній участі закордонних колег фактично здобула ранг міжна-

родної. Тому не дивно, що й цього разу географія досліджень доповідачів охопила майже всю земну кулю – Карпати, Поділля, Крим, Мангизлак, Далекий Схід, Тихий океан, Антарктиду та ін.

По закінченні сесії доцент В. В. Манюк провів для її учасників екскурсію на Рибальський кар'єр, що в обласному центрі. Спустилися в кар'єр тепер нескладно – студенти геолого-географічного факультету зачистили відслонення і на крутих схилах зробили зручні сходинки. Тут збереглася одна із цікавих геологічних пам'яток природи, так звані мандриківські верстви – осадові породи, які сформувалися на місці давнього моря. Цей морський басейн існував більше 34 мільйонів років тому. На території нинішнього Дніпропетровська розташовувалися його мілководні ділянки, де в умовах тропічного клімату на дні, вкритому вапняним мулом, бурхливо розвивалися різноманітні безхребетні істоти: корали, молюски, морські їжаки, моховатки, ракоподібні та найпростіші одноклітинні організми; у теплій, со-

лоній воді плавали прадавні риби. Навіть тепер у кар'єрі можна знайти численні рештки викопної фауни: уламки колоніальних коралів, зуби акул, великі та дрібні черепашки різних дивовижних тварин.

Палеонтологічну сесію відкривав президент Українського Палеонтологічного товариства, директор Інституту геологічних наук НАНУ, академік П. Ф. Гожик, який поставив завдання перед зібранням, а закривав сесію віце-президент Товариства, доктор геол.-мін. наук В. Ю. Зосимович – він позитивно оцінив розвиток вітчизняних палеонтологічно-стратиграфічних досліджень і співпрацю з колегами інших країн, підкреслив високий рівень конференції, подякував нашому університету за співпрацю в її організації, окремо відзначив перші успіхи наймолодших науковців-палеонтологів як необхідну складову подальшого розвитку наукових досліджень в Україні.

Т. ІВАНОВА, старший науковий співробітник НДІ геології.

ІМЕННІ СТИПЕНДІАТИ НАШОЇ ALMA MATER

* * *

Академічну стипендію Президента України у другому семестрі 2011/2012 н. р. отримували Альона Сівкова (гр. УА-08-3), Олег Коваленко (гр. ММ-11м), Євген Сніда (гр. ІІ-08-2) та Анна Безпальченко (гр. КБ-11м).

* * *

Академічну стипендію імені М. С. Грушевського у другому семестрі 2011/2012 н. р. одержувала Владлена Титова (гр. СП-08-1).

* * *

Академічну стипендію імені В. М. Чорновола у другому семестрі ц. р. одержувала Христина Венгеляускайте (гр. ЗЖ-09-2).

(За наказами по ДНУ імені Олесь Гончара).

КОНКУРС НАУКОВИХ РОБІТ СТИПЕНДІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ЗАВТРА.UA» ФОНДУ ВІКТОРА ПІНЧУКА У 2011/2012 Н. Р.

ПЕРЕМОЖЦІВ – ДВАНДЦЯТЬ

У конкурсі наукових робіт Стипендіальної програми «Завтра. UA» Фонду Віктора Пінчука в 2011/2012 н. р. взяли участь усі факультети університету, крім історичного та юридичного, факультетів систем та засобів масової комунікації і міжнародної економіки. Усього відправлено до оргкомітету конкурсу 50 робіт.

Перемогли в конкурсі, а отже, стипендію Фонду Віктора Пінчука мають: Анна Безпальченко (фа-

культет фізики, електроніки та комп'ютерних систем), Антон Білозоров (геолого-географічний факультет), Анна Денисова, Ксенія Шумельчик (факультет прикладної математики), Тетяна Єфанова (економічний факультет), Яна Желябовська, Ольга Славина (факультет суспільних наук і міжнародних відносин), Олег Коваленко, Віктор Решняк (механіко-математичний факультет), Карина Лебідь (факультет психології), Ганна Нікітіна,

Альона Сівкова (факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства), Сергій Третьяков (хімічний факультет), Валентин Тарабан (фізико-технічний факультет), Єлизавета Щокіна (факультет біології, екології та медицини).

Фонд Віктора Пінчука провів зустріч стипендіатів-2012: стипендіати взяли участь в освітніх тренінгах та розробці соціальних благодійних проєктів, отримали Дипломи стипендіатів.

МІСЬКИЙ КОНКУРС «ІНТЕЛЕКТ – ТВОРЧІСТЬ – УСПІХ» НА КРАЩУ НАУКОВО-ПРАКТИЧНУ РОЗРОБКУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ФАХІВЦІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

ПЕРЕМОЖЦІВ - ШІСТЬ

Цього року в конкурсі взяли участь 16 студентів п'яти факультетів ДНУ ім. О. Гончара, які подали до оргкомітету 14 робіт.

Переможцями стали шестеро. Першу премію отримала Ксенія Богданова (факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства).

Третю премію мають Олександр Капітонов (факультет суспільних наук і міжнародних відносин), Владислав Применко та Альона Войцицька (хімічний факультет). Пам'ятні подарунки керівників підприємств отримали Альона Сторож (факультет суспільних наук і міжнародних відносин) та Юлія Лу-

каевич (економічний факультет). Решта десять учасників від ДНУ ім. О. Гончара народжені Грамотами оргкомітету та заохочувальними подарунками.

О. ГОРОБЕЦЬ, провідний інженер науково-аналітичного відділу науково-дослідної частини.

ЗА НАУКОВІ РОБОТИ

ГРАМОТИ ПРЕЗИДІЇ НАНУ

За наукові роботи Почесними грамотами Президія Національної академії наук України нагородила студентку факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Ганну Нікітіну, студентку факультету суспільних наук і міжнародних відносин Євгенію Артьомуву і доцента механіко-математичного факультету Д. С. Скороходова.

Т. ТОМІНА.

НА ІСТОРИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

ДЕНЬ БОЛГАРІЇ

У рамках Днів Болгарії студенти історичного факультету спільно з болгарською общиною відзначили національне свято цієї країни – день, коли 1878 року було підписано Сан-Стефанський мирний договір за результатами чергової російсько-турецької війни; цей день став проривним у процесі болгарського державотворчого поступу.

...Студенти прикрасили зал різнокольоровими кульками, прапорцями України й Болгарії, квітами, підготували музичний супровід і презентації про найцікавіші аспекти в історії війни та звільнення Болгарії від османського пану-

вання. Представники болгарської общини розказали про традиції їхнього народу, показали обряд «обрізки лози», подарували власноруч виготовлені спеціально до цього дня «мартенички» (їх парубки й дівчата дарують своїм коханим), пригостили хлібом зі спеціальною болгарською приправою.

Свято продовжилося (чи повторилося) на факультеті, коли всі ознайомилися з історією цього дня, долучилися до болгарських національних традицій і посмакували болгарським хлібом.

А. ЖУКОВА, голова студентського наукового товариства історичного факультету.

ДОСЛІДИВ НАУКОВЕЦЬ

НА ЯКІЙ ЖЕ РІЧЦІ ВІДБУЛАСЯ ЖОВТОВОДСЬКА БИТВА 1648 Р.

Загальновідомо, що Визвольна війна, або Національна революція українського народу середини XVII ст. за становлення своєї державності розпочалася битвою на Жовтих Водах, що відбулася 29.04.–16.05.1648 р. між українською та польською арміями, які відповідно очолювали Богдан Хмельницький і Стефан Потоцький. У складі української армії в битві взяв участь 20-тисячний загін союзної кримськотатарської кінноти, очолюваний побратимом Богдана – Тугай-беем. На превеликий жаль, історичні джерела не залишили нам інформації про те, де і як вона відбулася. У зв'язку з такою ситуацією ці питання потребували наукового дослідження.

Спираючись на власну наукову гіпотезу та археологічні розвідки, автор цих рядків зробив наукове відкриття стосовно місця проведення цієї першої переможної битви Визвольної війни на Жовтих Водах 1648 р. Визначено й археологічно підтверджено місце перебування польського війська в облозі та місце його розгрому під час відступу (див. карту-схему). Але на це витрачено понад 20 років у такій послідовності:

а) протягом 1989-2000 рр. була перевірена версія польської історика М. Дубецького (підтримана Д. Яворницьким), що битва розпочалася на правому березі р. Жовтої (притоці Інгульця), на території сучасного с. Жовте. Для цього співробітники двох науково-дослідних лабораторій: історії Придніпровського регіону (І. Стороженко) та археології Подніпров'я (В. Шалобудов) ДНУ ім. Олесь Гончара провели археологічні розвідки металощупачами на берегах р. Жовтої (притоці Інгульця) не тільки в с. Жовтому, а й по всьому її руслу. Було також проведене (1998 р.) стереографічне (об'ємне) аерофотознімання басейну цієї річки з висоти 1000 метрів. Військово-Повітряними Силами України (штаб у м. Вінниця), а також силами експедиції з висоти 100-150 м за допомогою мотопараланера з цифровою фототехнікою (пілот Ігор Ігнат'єв).

Вищепроведені дослідження не виявили на берегах р. Жовтої (притоки Інгульця) слідів бойових дій XVII ст. Отже, обрана М. Дубецьким і підтримана Д. Яворницьким думка щодо р. Жовтої (Інгульської) для визначення місця Жовтоводської битви є помилковою. Іншими словами, ділянка річища р. Жовтої (Ін-

гульської), на якій розташовані сучасні села Жовте, Миропольська, м. Жовті Води та інші населені пункти, жодним чином не пов'язана з Жовтоводською битвою 1648 р.

б) протягом 2001-2004 рр. автор ретельно додатково переглянув джерельну базу щодо битви, а також провів картографічне та топографічне обстеження району Жовтих Вод, зокрема річок, які в той час у ньому протікали, а також шляхів сполучення, які в ті часи через нього проходили.

Було встановлено, що назву «Жовті Води» цей район отримав через те, що на його території протікало дві річки з назвою «Жовта» і одна «Жовтенська», а через нього проходило два шляхи: Казимирський і Саксаганський (Запорозький) (див. карту-схему).

За визначенням самого Б. Хмельницького, Жовтоводська битва відбулася «на Жолтой Воді, в полі посеред дороги запорозької», тобто в степу в районі Жовтих Вод посеред Запорозького (Саксаганського) шляху. Отже, Жовтоводська битва відбулася на Саксаганському (Запорозькому) шляху як зустрічна баталія двох армій (польської та української) під час руху назустріч одна

* Фінансування роботи експедиції, обстеження району Жовтих Вод, а також етапів битви на місцевості забезпечили президент фірми «Транс-Дельта» (м. Дніпропетровськ) Олександр Давидов, директор фірми «Союз-Світ рпІІІр» Андрій Жуковський (м. Київ) та дніпропетровський бізнесмен Петро Ткаченко.

ЗАСЛУЖЕНІ ПРАЦІВНИКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

БОЙКО
Ніна Іванівна
Комендант
корпусу №12

ВИНОГРАДОВ
В'ячеслав Леонідович
Завідувач відділу
науково-технічної
інформації

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
Валентин Федорович
Заступник
проректора
з наукової роботи

ГРАБОВИЙ
Володимир Андрійович
Завідувач
лабораторії кафедри
двигунобудування

КУЛБЯКІН
Олександр Михайлович
Завідувач лабораторії кафедр
обчислювальної механіки
та міцності конструкцій

ОПАНАСЕНКО
Володимир Федотович
Директор
Ботанічного
саду

ШИЛОВ
Свєген Андріанович
Завідувач лабораторії
кафедрі
оптоелектроніки

РИБАЛКА
Світлана Михайлівна
Завідувач лабораторії
тропічних і субтропічних
рослин Ботанічного саду

РУТШТЕЙН
Семен Вульфівич
Завідувач лабораторії
механіко-математичного
факультету

УС
Олександр Овдійович
Начальник
юрідичного
відділу

МАЯКОВА
Алла Іванівна
Завідувач
загального
відділу

ЛИСЕНКО
Раїса Яківна
Завідувач
виробничої лабораторії
Ботанічного саду

СМОЙЛОВСЬКИЙ
Олександр Наумович
Завідувач навчальної
лабораторії атомної
і ядерної фізики

ШУВАЄВА
Тетяна Олександрівна
Завідувач навчально-
методичної лабораторії
економічного факультету

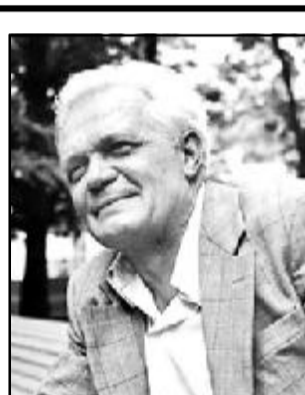
БУШТРУК
Людмила Іванівна
Завідувач лабораторії
кафедрі математичного
забезпечення ЕОМ

ДЕМИДЕНКО
Віктор Григорович
Завідувач лабораторії
кафедрі мікробіології
та вірусології

МАР'ІНА
Людмила Миколаївна
Старший лаборант
кафедрі
російської історії

ГЛАЗОВИЙ
Павло Прокопович
поет-гуморист, сатирик
(1922-2004).

Звання заслуженого працівника університету присвоює з 1998 року. Назви посад подаємо на момент присвоєння почесного звання. Знімки з книжок, що вийшли у світ до 90-річчя ДНУ ім. О. Гончара, та власні фотоальбомів працівників.

ДОСЛІДИВ НАУКОВЕЦЬ

НА ЯКІЙ ЖЕ РІЧЦІ ВІДБУЛАСЯ
ЖОВТОВОДСЬКА БИТВА 1648 р.

одній, тобто на марші. Отже, базовою гіпотезою для визначення територіальної локалізації битви можуть слугувати тактичні задуми Б. Хмельницького та С. Потоцького, а також закономірності просування їхніх армій, зокрема польської. Чому саме тут? Тому, що битва розпочалася там, де поляки зупинилися на відпочинок. Визначення цього місця і є відповіддю на питання територіальної локалізації битви. Встановлено, що битва відбулася за двома етапами:

Перший етап. Польське військо після ночівлі в Княжих Байраках, зранку 29.04.1648 р. вирушило Саксаганським шляхом на Низ Дніпра, плануючи наприкінці дня, подолавши відстань у 30 км, зупинитися на ночівлю на р. Саксагані. Подолавши півшляху (15 км), польське військо в середині дня 29 квітня зупинилося на великий (чотиригодинний) перепочинок на р. Жовтій, притоці Комісарівки. Несподівано для поляків їх атакувала татарська кіннота, очолювана Тугай-беєм. Через чотири години після початку Тугай-беєм бойових дій до району битви прибув Б. Хмельницький із козаками та артилерією і почав облогу польського укріпленого табору, яка тривала до 15 травня 1648 р. Рестрові козацькі полки (складова частина польської армії),

які рухалися Дніпром на Низ Дніпра, щоб знищити там Б. Хмельницького, 04.05.1648 р. підняли повстання у Кам'яному Затоні (навпроти Мишуринового Рогу), перебили полонізовану старшину, обрали за старшого Ф. Джалалія і оголосили себе складовою частиною армії Б. Хмельницького, а 13.05.1648 р. прибули в район Жотоводської битви. Після цього С. Потоцький запросив переговори.

Другий етап. Після прийняття (14–15 травня 1648 р.) польським військом умов капітуляції, С. Потоцький передав Б. Хмельницькому клейноди та гармати й отримав можливість відступити до Крилова. Опівночі, з 15 на 16 травня, як зійшов місяць (за розрахунками), польське військо рушило Саксаганським шляхом у зворотному напрямку до Княжих Байраків. Татарська кіннота супроводжувала з боєм польське військо, розраховуючи самостійно його розгромити і захопити полонених, але польські кавалеристи успішно відбивали атаки татар. Польський учасник битви (пахолок) повідомляє, що коли військо поминуло Княжі Байраки, до татар приєднались козаки і почали розстрілювати рухомий польський табір із гармат. Це сталося, за його ж визначенням, на Саксаганському шляху, на відстані «двох миль від

Жовтої Води», тобто на відстані 20 км від р. Жовтої (Комісарівської). Про це місце розгрому польського війська цей пахолок повідомляє так: «...за Княжими Байраками осадили наших на Балці. Там вступним боєм бралися і з обох сторін немало трупів упало. Наші, не мігши їхню силу витримати, піддалися. На цій Балці пана каштеляна (С. Потоцького – І.С.) постріляно і зарізано усю старшину пана каштеляна, пана комісара та інших панів полковників. Пана Сапегу Хмельницький забрав, а усіх інших – татарки».

В) протягом 2005-2010 рр. відповідно до двох етапів битви автором були запропоновані (в контексті обраної гіпотези закономірностей просування військ) дві науково доведені підгіпотези або версії, які потребували ще археологічного підтвердження. Відповідно до цих версій співробітниками вже названих науково-дослідних лабораторій були проведені топографічні, археологічні та аерофотознімальні роботи на берегах р. Жовтої, притоці Комісарівки (північна околиця м. П'ятихатки), а також за Княжими Байраками (за 5 км по Саксаганському шляху від с. Дмитрівки), на північній околиці с. Пахарівка, біля могил Гостра та Чабанка (див. карту-схему). Визначено місце, де польське

військо переправлялося через р. Жовту (Комісарівську), а також місце (північна околиця м. П'ятихаток) розташування польського укріпленого табору. Отримані знахідки: кулі, залишки порохівниці, деталі возів, кістяки коней тощо. Визначено й археологічно підтверджено місце розгрому відступаючого польського війська (біля балки Злодійки та за 1-1,5 км північніше с. Пахарівка Олександрійського району Кіровоградської області).

Отже, у першій половині дня 16 травня 1648 р. на Жовтих Водах завершилася перша переможна битва Визвольної війни. Шкода, що через військову непрофесійність істориків-попередників щодо цієї проблеми, я марно витратив понад 15 років наполегливої, кропіткої праці для її вирішення, але без цього шляху не вдалося б з'ясувати правду про цю визначну подію в нашій спільній українсько-польській історії. На мою думку, буде доречним, по-перше, навести тут слова Стефана Цвейга про те, що «історична подія завершується не тоді, коли вона відбулася, а лише після того, як вона стає надбанням нащадків», по-друге, проголосити, що битва на Жовтих Водах 1648 р. завершилася сьогодні на 364 році від того дня, коли вона відбулася і стала надбанням її нащадків українців і поляків як прецедент в аспекті історичного примирення наших народів.

І. СТОРОЖЕНКО,
доктор історичних наук,
головний науковий співробітник історичного факультету.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОНКУРС
«ЛІДЕР СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКИ ДНУ»

У лютому-квітні ц. р. в університеті вперше відбувся конкурс «Лідер студентської науки ДНУ імені Олесь Гончара» за підсумками 2011 року.

Лідерами студентської науки стали:

● з напрямку «Суспільні й гуманітарні науки»

Альона Сівкова і Ганна Нікітіна (факультет української й іноземної філології та мистецтвознавства) та **Юлія Степанченко** (факультет систем та засобів масової комунікації);

● з напрямку «Природничі науки»

Сергій Третяков (хімічний факультет), **Анна Сєверинівська, Дар'я Бурцева** (факультет біології, екології та медицини);

● з напрямку «Технічні науки»

Олег Коваленко, Павло Книш, Віктор Решняк (механіко-математичний факультет).

Переможців конкурсу нагороджено Грамотами.

(За наказом по університету).

КОНСУЛЬТУЄ ЮРИДИЧНА КЛІНІКА

Яка частка кожного із співвласників приватизованого будинку (квартири), що перебуває у спільній сумісній власності?

- Згідно зі ст. 369 Цивільного кодексу України «співвласники майна, що є у спільній сумісній власності, володіють і користуються ним спільно, якщо інше не встановлено домовленістю між ними. Розпорядження майном, що є у спільній сумісній власності, здійснюється за згодою всіх

співвласників». Відповідно до ст. 372 ЦК України «У разі поділу майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними або законом. За рішенням суду частка співвласника може бути збільшена або зменшена з урахуванням обставин, які мають істотне значення».

О. СОКОЛЕНКО,
директор юридичної клініки, доцент.

